

Material informativ pentru combaterea discursului urii

Minoritatea
romă

Proiect derulat de

Context

Discursul urii este o problemă reală atât la nivel național, cât și la nivel european. Acesta s-a intensificat în special în timpul pandemiei, când minoritățile etnice și grupurile vulnerabile au devenit țap ispășitor, fiind blamate pentru răspândirea virusului[1].

Sunt stereotipurile și prejudecățile folosite în discursul instigator la ură?

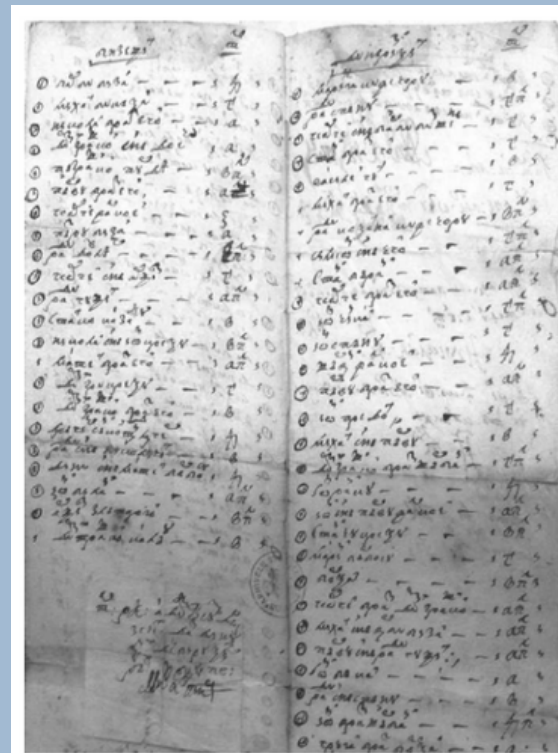
Romii sunt adesea văzuți prin prisma unor stereotipuri și prejudecăți care perpetuează discriminarea și rasismul. În Europa, rasismul anti-rom este unul dintre cele mai înrădăcinate tipuri de rasism[2]. Cu toate acestea, modul în care se perpetuează rasismul împotriva romilor este insuficient studiat. În timp ce studiile vorbesc despre discriminare, inegalități, privarea de drepturi și sărăcie, multe dintre acestea omit să menționeze faptul că rasismul este factorul principal care stă la baza tuturor acestor manifestări.

Stereotipurile sunt explicate în psihologia socială ca „o generalizare cu privire la un grup de oameni, în care anumite caracteristici sunt atribuite tuturor membrilor grupului, indiferent de variația reală din cadrul grupului”. Acestea sunt în mare parte negative, dar există unele stereotipuri care pot fi considerate pozitive. De exemplu: „Oamenii de culoare sunt buni la sport.” Cu toate acestea, atât stereotipurile negative, cât și cele „pozitive” duc la apariția prejudecăților. Prejudecata este un fenomen mult mai complex, fiind „o atitudine negativă sau ostilă față de un anumit grup de oameni, strict în baza apartenenței la acest grup. Astfel, prejudecata presupune o combinație de emoții, percepție - ceea ce știu sau cred despre grupul respectiv - și tendințe comportamentale”[3].

De asemenea, oamenii au tendința de a asimila informații, comportamente și acțiuni care le confirmă propriile convingeri. De exemplu, la un test de matematică susținut de un bărbat și o femeie, dacă femeia are un punctaj mai mic, se pot „confirma” prejudecățile unei persoane sexiste: acest lucru poate fi declanșat de convingerea că „toate femeile sunt mai puțin inteligente decât bărbații și, în acest caz, nu sunt bune la matematică”[4].

În România, romii sunt grupul minoritar cel mai discriminat și sunt, în mod constant, supuși atât prejudecăților, cât și stereotipurilor. Deseori folosite pentru a justifica ostilitatea și sentimentele anti-rome, stereotipurile și prejudecățile care-i privesc pe romi au început să se formeze încă de la atestarea lor în acest spațiu, din perioada sclaviei la care au fost supuși 500 de ani în vechile teritorii ale Țării Românești și Moldovei. Acestea sunt de factură istorică și au fost folosite pentru a legitima legi anti-romi[5] și comportamente antiromi, dar se regăsesc în literatură; în toate domeniile. Unele dintre ele s-au schimbat și s-au modelat de-a lungul timpului, dar cele mai multe au la bază preconcepții și atitudini rasiste despre ceea ce se proiectează a fi “ imaginea țig*nului”[6]. Romii sunt portretizați ca fiind „diferiți/orientali, cei care nu se pot adapta, devianți, hoți, înapoiți[7], necivilizați, violatori, hipersexualizați, persoane care fură copii”, acestea fiind doar câteva dintre ele.

"1782 mai 8 Tismana XCVI/17

Catastif de țigani din județul Mehedinți ai Mănăstirii Tismana, pentru birul de vară"

Sursă imagine: captură ecran, ikultura.ro [8]

Cu scopul de a analiza și de a lupta împotriva unora dintre manifestările rasismului anti-rom, inclusiv împotriva discursului urii, am ales să vorbesc despre stereotipuri (și prejudecăți) ca justificări ale opresiunii.

În general, stereotipurile tind să fie aruncate în mod colectiv, dar există și exemple care sunt clasificate pe gen. Spre deosebire de bărbații romi, femeile de etnie romă pot fi subiectul unor categorii diferite de stereotipuri:

- Stereotipuri negative și prejudecăți – hoațe, mincinoase, vocale, agresive.
- Stereotipuri „pozitive” – fermecătoare, cu spirit liber, talentate la muzică, „apropiate de natură”, misterioase, vrăjitoare, mistice, pasionale și disponibile din punct de vedere sexual.

În următoarele pagini, vom deconstrui cinci mituri (stereotipuri și prejudecăți) des întâlnite și folosite ca parte sau justificare a discursului urii.

Deconstruire de mituri

Mit: Femeile rome sunt pasionale.

“Femeile rome sunt pasionale și disponibile sexual, misterioase, exotice, fermecătoare, vrăjitoare și seduc bărbații altor femei.”

Fapt: Hipersexualizarea femeilor rome datează încă din perioada sclaviei[9], când femeile rome erau tratate ca proprietatea stăpânilor și erau considerate păgâne și impure, spre deosebire de româncele cuvioase. Acest stereotip, adesea văzut, în mod greșit, ca pozitiv, are repercusiuni grave asupra reprezentării femeilor rome pentru că este proiecția unei societăți sexiste și

rasiste care le-a abuzat sexual/ violat, sub pretextul exorcizării și al purificării corpurilor lor. Această relație de putere stăpân-sclavă este menținută și astăzi printr-o societate heteronormativă, predominant albă, în care femeile rome continuă să fie stereotipizate, lipsite de drepturi și expuse unui risc ridicat de trafic de persoane[10], muncă sexuală și cerșetorie.

Observație:

Hipersexualizarea femeilor minoritare este o practică folosită nu numai în contextul românesc; studii din alte contexte geografice arată că femei minoritare, precum femei de culoare[11], nativ americane, latine etc. au fost sau sunt fetișizate, considerate exotice din punct de vedere sexual.

Mit: Femeile rome fac mulți copii pentru alocații și ajutoare sociale.

Această prejudecată are două componente, una care se referă la familiile numeroase ale romilor și cealaltă la faptul că romii ar fi leneși și că preferă să trăiască ca niște căpușe și să înșele cumva sistemul românesc. Se portretizează astfel romii ca paraziți care trăiesc din mila statului, fără a-și dori să contribuie ca „buni cetățeni”.

Fapt: La nivel general, lipsa educației sexuale este o problemă cu care se confruntă toate femeile din România. În cazul femeilor sărace și oprimate[12] dintr-o minoritate, această lipsă de educație este resimțită și mai acut. Astfel, marginalizarea comunităților de rome are consecințe negative asupra tuturor, dar mai ales asupra femeilor rome.

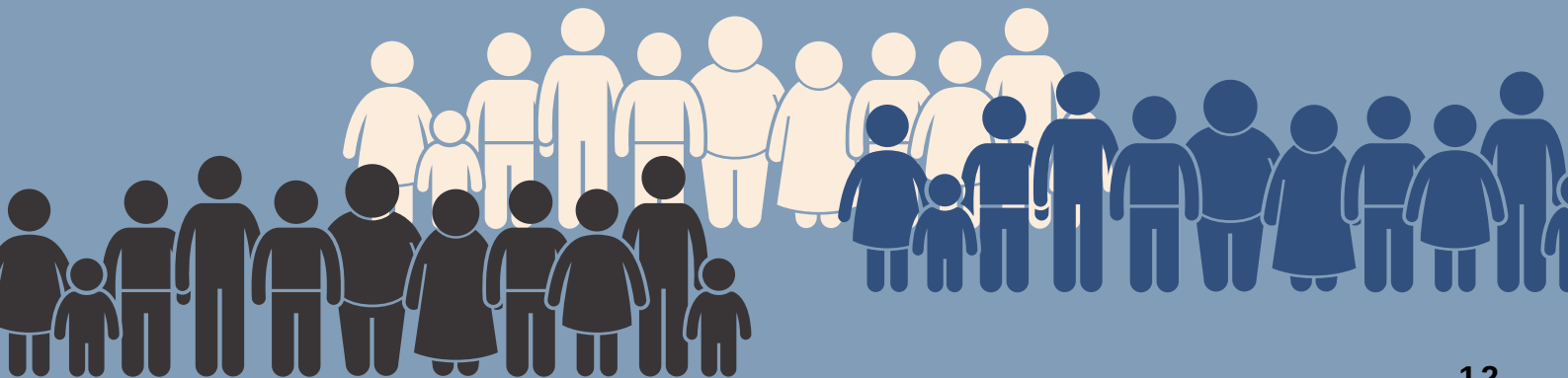
a

Studiile demonstrează că femeile rome sunt discriminate intersecțional[13] și, prin urmare, navighează între sexism, rasism și clasism. Efectul acestei stări de fapt este că trăiesc marginalizate[14] și sunt lipsite de servicii de bază, cum ar fi asistența medicală, educația și sprijinul din partea statului pentru ocuparea forței de muncă. Femeia romă, săracă, dintr-o comunitate marginalizată/segregată, fără un loc de muncă formal, este într-o situație diferită față de femeia albă din clasa socială de mijloc, cu educație și care dispune de oportunități și resurse. Așadar, din cauza sărăciei[15] și a aspectelor mai sus menționate, femeilor și fetelor rome nu le este asigurat un mediu socio-economic stabil și de sprijin în luarea deciziilor reproductive.

Adesea, „cultura”[16] este invocată pentru a justifica lipsa intervenției autorităților în ceea ce privește garantarea siguranței fetelor și femeilor rome[17] (ex. posibile căsătorii timpurii[18] sau lipsa accesului la serviciile de sănătate). Această problemă nu are legătură cu etnia, mai degrabă este un rezultat al sărăciei extreme, al marginalizării, al lipsei de educație și de sprijin. Femeile de etnie romă nu fac mai mulți copii pentru că plănuiesc să înșele sistemul, ci sunt printre cei mai defavorizați cetățeni, cărora statul nu le oferă suficient sprijin pentru a-și atinge potențialul maxim.

Observație:

Ca societate, vedem sarcina unei femei ne-rome ca un motiv de fericire, iar sarcina unei femei rome ca o amenințare. Femeile rome sunt văzute și portretizate ca femei care își doresc și fac mulți copii. Acest stereotip datează din sclavie, când erau constrânse să aibă copii, pentru a se asigura un număr mare de sclavi[19] ca forță de muncă. Când vine vorba de corpurile și deciziile femeilor rome, circumstanțele și contextul le determină acțiunile și le răpesc posibilitatea de a alege, chiar dacă fiecare femeie ar trebui să aibă dreptul să ia decizii pentru ea însăși.

Mit: Romii nu vor să-și trimită copiii la școală.

“Părinții romi nu vor să-și trimită copiii la școală. Nu vor să se integreze, le place să trăiască în izolare și în comunități separate. Preferă să-și pună copiii la cerșit. Preferă să fie analfabeți.”

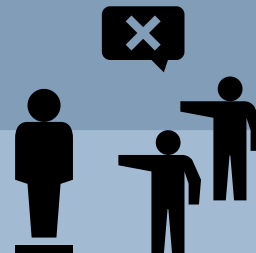
Fapt:

Nouă (9) din 10 copii romi de vârstă școlară din țări cu populație mare de romi sunt înscriși la școală, respectiv 8 din 10 în România[20]. Așadar, această prejudecată contemporană despre părinții romi este, în fapt, adesea invocată atunci când sistemul educațional nu reușește să îndeplinească nevoile și drepturile copiilor romi. În spectrul dificultăților cu care se confruntă romii, copiii – în special fetele rome – sunt cei mai vulnerabili.

De ce nu toți copiii romi sunt incluși în sistemul educațional?

Discriminarea: copiii romi sunt supuși unei discriminări constante, zilnice, repetate[21];

Frica: copiii romi sunt de trei ori mai expuși riscului de a fi victime ale rasismului și ale bullying-ului în cadrul sistemului educațional;

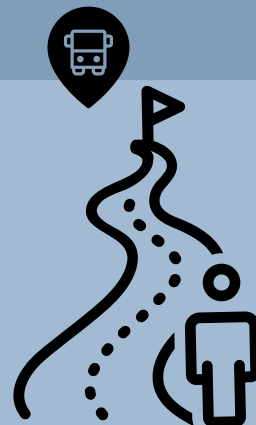
Munca și sărăcia: Din păcate, din cauza sărăciei, mulți copii romi trebuie să muncească în gospodărie, își îngrijesc frații sau sunt implicați în munci agricole, în comerțul cu fructe etc.

De ce nu toți copiii romi sunt incluși în sistemul educațional?

Marginalizare și lipsa mijloacelor de transport:

Majoritatea comunităților de romi se află în ghetouri, așezări și colectivități segregate, adesea situate la periferia orașelor. Aceste situații locative reprezintă un impediment uriaș, în cele mai multe cazuri neexistând mijloace de transport în comun, astfel încât părinților le este teamă să-și trimită copiii singuri să meargă pe jos distanțe atât de lungi;

Pasivitatea sistemului: lipsa de sprijin și nepăsarea statului joacă un rol important în decizia părinților romi de a „nu-și trimite copiii la școală”[22]. Statul nu oferă sprijin sau soluții concrete care să adreseze procentul ridicat al absenteismului și abandonul școlar în rândul copiilor romi.

Adesea, părinții romi au avut ei înșiși acces limitat la educație, provin din generații puternic marcate de analfabetism și se află într-un cerc vicios al sărăciei, neștiind cum sau neputând să acceseze resursele necesare dezvoltării copiilor lor. În ciuda tuturor acestor limitări sistematice, sociale și educaționale, părinții romi își doresc să le ofere o educație copiilor lor și să le asigure o viață mai bună.

Mit: Romii cerșesc.

“*Romilor le place cerșitul, este cultura lor, ei preferă să cerșească, decât să muncească.*”

Fapt: Acesta este un alt stereotip istoric[23] care a fost “revitalizat” odată ce România a aderat la Uniunea Europeană în anul 2007. Ulterior acestui eveniment, mulți români au emigrat în diferite țări din vest pentru a-și asigura un nivel de trai mai bun. Printre ei s-au numărat și etnici romi[24] care au ajuns să presteze diverse munci stradale informale, precum reciclarea de PET-uri, vânzarea de reviste/flori, muzică stradală, dar și cerșetoria. (continuare ->)

Fapt:

(*continuare*) Preconcepția că romii nu știu decât să cerșească a fost promovată puternic și consolidată de mass-media[25] europeană și românească, de actori politici și, ulterior, perpetuată de întreaga societate. Ea contribuie la întărirea imaginii că romii sunt „paraziți care profită de mila și bunătatea oamenilor”. Sunt prezentați ca „leneși, fără morală și rușine” și incriminați pentru că încearcă să supraviețuiască. Astfel, această activitate de cerșetorie ajunge să fie privită ca o caracteristică intrinsecă și nu ca o consecință a sărăciei, în care oameni fără niciun fel de resurse, fără acces la educație sau fără opțiuni pe piața muncii, caută modalități pentru a supraviețui. Studiile confirmă că cerșetoria este doar o altă consecință a sărăciei extreme pe care o trăiesc unii romi în România, și nu o practică comună în rândul acestora[26].

Mit: Romii sunt criminali/hoți.

“*Romii preferă să fure în loc să muncească, nu poți să ai încredere în ei, vor să păcălească sistemul, sunt infractori de la natură, au infraționalitatea în sânge.*”

Fapt: „Romii sunt infractori” este unul dintre cele mai răspândite și mai vechi prejudecăți, nu doar în România, ci și în toată Europa. Prima lege împotriva romilor[27] este dată în Germania și îi descrie pe romi drept infractori și oameni nedemni de încredere. Deși de-a lungul anilor această prejudecată și-a schimbat forma, ea nu a dispărut niciodată. Ideologia nazistă îi prezenta pe romi ca impuri din punct de vedere rasial și criminali, între 200.000 și 500.000 dintre aceștia fiind uciși[28] în Holocaust ca urmare a acestei profilări rasiale. În România, în cadrul politicii de purificare etnică promovată de guvernul condus de Ion Antonescu, 25.000 de romi (jumătate dintre ei copii) au fost deportați[29] în Transnistria[30]. Aproximativ 11.000 au pierit.

(continuare ->)

Fapt:

(*continuare*) Foarte des, în zilele noastre, acest mit extrem de periculos este încă folosit și perpetuat nu doar de liderii politici, ci și de mass-media și de societate în general. Se ignoră lipsa de fundamentare a unor prejudecăți cu implicații biologice care asociază etnia cu infracționalitate. De asemenea, se ignoră că numeroase studii arată că o persoană aflată în sărăcie, fără variante de ieșire din acest cerc vicios poate ajunge să comită infracțiuni pentru a supraviețui. Și, deși aceste prejudecăți de factură nazistă nu sunt

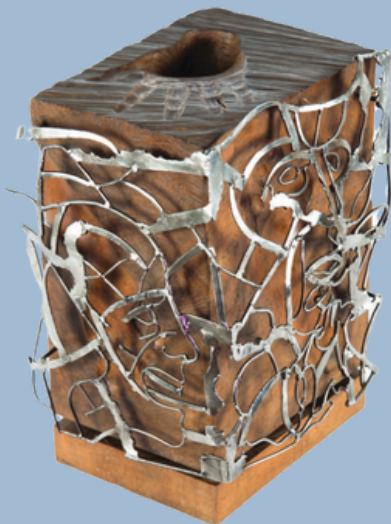
fundamentate decât de rasism, ele există în continuare și sunt folosite ca justificare pentru ca romii să fie în continuare tratați ca cetățeni ale căror drepturi sunt inexistente sau care pot fi încălcate.

Reflecții Romii sunt de cele mai multe ori priviți ca un grup unitar, ca un tot și nu ca indivizi, persoane diferite. Acest fenomen dăunează și agravează situația romilor pentru că, deși unii oameni împărtășesc valori, cultură, trăsături, limbă etc, ei rămân totuși indivizi cu experiențe și povești unice. Prin urmare, munca de deconstruire a unor astfel de mituri, atât de bine înrădăcinate în mentalitatea colectivă, va trebui să aibă la bază efortul susținut de a-i vedea pe romi ca indivizi și nu ca un colectiv, ceea ce va avea un rol important și în lupta împotriva discursului urii.

Important! Recuperarea publică a identității

Urma suferinței, Marian Petre, 2002
Sursă imagine: captură ecran, ikultura.ro [31]

Adesea, identitatea romilor rămâne necelebrată din cauza gradului ridicat de rasism cu care se confruntă romii atât la nivel individual, cât și colectiv. Cu toate acestea, în ciuda nedreptăților și tragediilor istorice cu care s-au confruntat, în ultimii ani, romii au încercat să reconstruiască o comunitate în care să se simtă mândri de ceea ce sunt. Există multe motive pentru care romii ar trebui să se simtă mândri. Au supraviețuit celei mai lungi perioade de sclavie din Europa, au supraviețuit Holocaustului, iar în România sunt un exemplu clar de reziliență și putere. Romii au contribuit la patrimoniul românesc, la folclor, au construit biserici și monumente în timpul sclaviei, iar astăzi sunt cea mai mare și mai veche minoritate europeană.

Cum putem combate stereotipurile romilor?

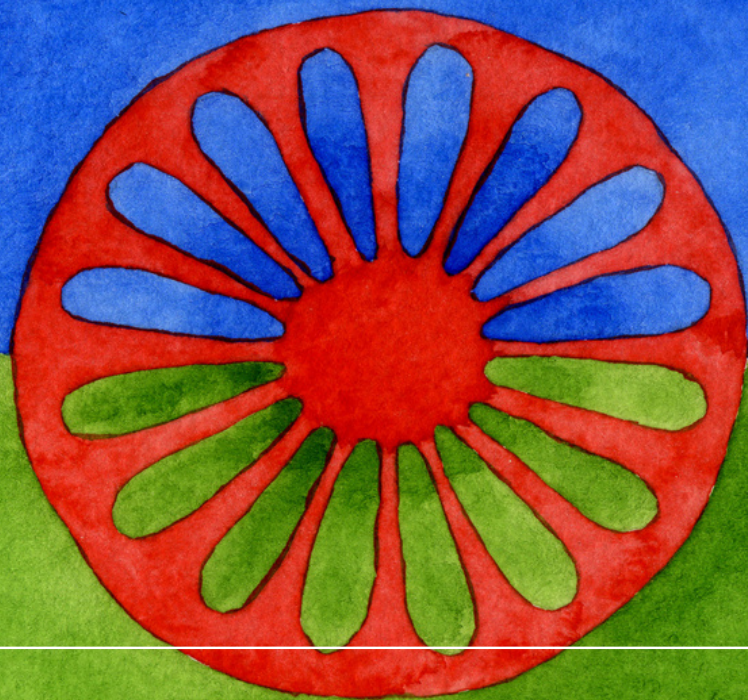
- Fiți critici
- Citiți, experimentați, interacționați, formați-vă propria opinie
- Ascultați/ susțineți vocile romilor
- Accesați mass-media care citează surse oficiale și non-rasiste
- Întâlniți oameni, fiți deschiși și învățați din diversitate
- Recunoașteți-vă poziția și privilegiul (în cazul în care există)
- Denunțați rasismul și manifestările sale
- Trageți oamenii la răspundere pentru rasism și discursul instigator la ură
- Vorbiți împotriva oricărui fel de rasism, stereotipuri și prejudecăți

Note de subsol:

- [1] OSCE, *PA webinar explores challenges faced by minorities and vulnerable populations during COVID-19 pandemic*, 2020, osce.org
- [2] Margareta Matache, PhD și Jacqueline Bhaba, JD, *Anti-Roma Racism is Spiraling during COVID-19 Pandemic*, 2020, ncbi.nlm.nih.gov
- [3] Gordon Allport, The Nature of prejudice, 1954, p. 9-76, citat în *Manual interdisciplinar privind asistența grupurilor vulnerabile* - ghid elaborat pentru sprijinirea cetățeanului și a sistemului de justiție, UNBR și CRJ, 2019, crj.ro
- [4] Claude M. Steele, Ebook, *Whistling Vivaldi. How Stereotypes Affect Us and What We Can Do*, yumpu.com
- [5] Ian Hancock, *The Roots of AntiGypsism: to the Holocaust and After*, 1997, radoc.net
- [6] Alliance against AntiGypsism, *AntiGypsism – A Reference Paper*, 2017, fnasat.centredoc.fr
- [7] Ian Hancock, *The Roots of AntiGypsism: to the Holocaust and After*, 1997, radoc.net
- [8] *Sclavia Romilor în Țara Românească*, Adrian-Nicolae Furtună, 2019, p. 165, ikultura.ro
- [9] Viorel Achim, *The Roma in Romanian History*, CEU Press, 1998, books.openedition.org
- [10] ERRC, *Trafficking Romani youth and women in Eastern and Central Europe: Analysing the effectiveness of national laws and policies in prevention and victim support*, 2011, ec.europa.eu

- [11] Margaret Loft, *Syrup, Stereotypes, and Sexualization: A Historicial Analysis of the Hyper-Sexualization of the Black Female Body and the Predominating Stereotypes of Black Women*, 2020, pilotscholars.up.edu
- [12] World Bank, *The Diagnostics and Policy Advice for Supporting Roma Inclusion in Romania*, 2014, worldbank.org
- [13] Sandra Freeman, *Intersectional discrimination in EU gender equality and non-discrimination law*, 2016, op.europa.eu
- [14] World Bank, *Breaking the Cycle of Exclusion for Roma in Romania*, 2014, worldbank.org
- [15] Anne Baber Wallis, Razvan Chereches, Margaret Gichane, Ciprian Tehei, Andreea Varga și Katherine Tumlinson, *Pregnancy Experiences of Women in Rural Romania: Understanding Ethnic and Socioeconomic Disparities*, Katherine LeMasters, 2019, ncbi.nlm.nih.gov
- [16] Valeriu Nicolae și Hannah Slavik, *Being a "Gypsy": The Worst Social Stigma in Romania*, 2003, errc.org
- [17] Alexandra Oprea, *The Erasure of Romani Women*, 2003, kopachi.com
- [18] Alexandra Oprea, *The Arranged Marriage of Ana Maria Cioaba, Intra-Community Oppression and Romani Feminist Ideals: Transcending the 'Primitive Culture' Argument*, 2005, journals.sagepub.com

- [19] Petre Petcuț, Romii. Sclavie și libertate, Constituirea și emanciparea unei noi categorii etnice și sociale la nord de Dunăre 1370 – 1914, 2017, cncr.gov.ro
- [20] FRA, Educația: situația romilor în 11 state membre ale UE; Sondaj cu privire la romi – Date pe scurt, 2014, fra.europa.eu
- [21] UNICEF Europe and Central Asia, Roma children, unicef.org
- [22] Centrul de Resurse Juridice, Nediscriminarea în educație, 2020, crj.ro
- [23] Maria Dumitru, Multiple Discrimination and Untold Stories of Resistance: a case study of Romanian Roma women conducting informal street work in Oslo, 2020, researchgate.net
- [24] FEANTSA, Roma Experiences of Homelessness in Europe, 2020, feantsa.org
- [25] The Local, Norway anti-begging law stopped after global fury, 2015, thelocal.no
- [26] FEANTSA, Roma Experiences of Homelessness in Europe, 2020, feantsa.org
- [27] Ian Hancock, The roots of antigypsyism: to the Holocaust and after, 1997, radoc.net
- [28] The Wiener Holocaust Library, theholocaustexplained.org
- [29] Comisia Internațională pentru Studiarea Holocaustului în România; președinte comisie: Elie Wiesel; ed. Tuvia Friling, Radu Ioanid, Mihail E. Ionescu, Raport final, 2004, Iași: Polirom, inshr-ew.ro
- [30] Viorel Achim, The Roma in Romanian History, 1998, books.openedition.org
- [31] Centrul Național de Cultură a Romilor, Album de Artă - Artiștii Romi în Arta Contemporană, p. 120, 2015, ikultura.ro

Resurse suplimentare

Istorie

- Consiliul Europei, *Roma History-Wallachia and Moldavia*, coe.int
- Petre Petcut, *Rromii. Sclavie și libertate. Constituirea și emanciparea unei noi categorii etnice și sociale la nord de Dunăre*, cncr.gov.ro
- Viorel Achim, *The Roma in Romanian history*, books.openedition.org
- Magda Matache, *Roma Slavery: History, Legacy, Reparations, by Dr. Margareta Matache*, youtube.com

Discursul urii

- APADOR-CH, *Ce este discursul instigator la ură și cum poți lupta cu el*, apador.org
- Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”, *Discursul instigator la ură împotriva evreilor și romilor în social media*, inshr-ew.ro
- Centrul de Acțiune pentru Egalitate și Drepturile Omului, *Discursul instigator la ură împotriva romilor și persoanelor LGBT+ în 2019-2020. Document de poziție*, actedo.org
- Lorena Monlar, *The Law of the Jungle. The Online Hate-speech against the Roma in Romania*, tandfonline.com

Instrumente și studii internaționale

- Consiliul Europei, Raportul ECRI privind România (al cincilea ciclu de monitorizare), rm.coe.int
- ECRI, Recomandarea de politică generală nr. 13 a ECRI privind combaterea anti-țigănistului și discriminării împotriva romilor, rm.coe.int
- UNHR, O pagină cu privire la „incitarea la ură”, ohchr.org

Discriminarea în învățământ a copiilor romi

- Platforma pentru protecția copilului - Europa de Sud-Est, Discriminarea în învățământ a copiilor romi, childhub.org
- Consiliul Europei, Anti-Gypsyism / Discrimination, coe.int
- Valeriu Nicolae and Hannah Slavik, Being a "Gypsy": The worst social stigma in Romania, errc.org
- Jelena Jovanovic, Romani women's identities real and imagined, Media discourse analysis, I'm a European Roma woman, eige.europa.eu

Covid-19 și discursul urii

- Margareta Matache and Jacqueline Bhabha, *Anti-Roma Racism is Spiraling During COVID-19 Pandemic*, hhrjournal.org
- Maria Dumitru, *Covid-19: A wave of racism against the Roma communities in Romania*, internationalhatestudies.com
- Delia Grigore, *Rasismul se învață la școală*, scena9.ro
- Ioanida Costache, *„Până să fim noi în stare să îi gazăm ca națiștii, sunt ei în stare să îmbolnăvească o nație”: Romii și etnicizarea coronavirusului în România*, [DoR, dor.ro](http://DoR.dor.ro)
- Carmen Gheorghe, *Rasismul românesc, mai virulent în pandemie*, elle.ro
- Magda Matache, *Rasismul antiromi crește împreună cu vocile populiste în perioada pandemiei COVID-19 și ne periclitează pe toți*, libertatea.ro
- Sebijan Feizula, *Lupta Roma: de la proteste la emancipare politică*, ro.baricada.org

Intersecționalitate

- ALEXANDRA OPREA, *The Erasure of Romani Women*, kopachi.com
- Kimberlé Crenshaw, *The intersectionality wars*, vox.com

Autoare text: **Maria Dumitru** este o tânără cercetătoare romă, feministă și activistă pentru drepturile omului. Maria deține un master în studii de gen de la Universitatea Centrală Europeană, iar în trecut a lucrat pentru Banca Mondială din România, pentru organizații din Spania și Norvegia și a colaborat cu teatrul feminist rom Giuvlipen. Maria locuiește în prezent în Marea Britanie și lucrează pe cercetare în studii feministe și cu romi români fără adăpost din Londra.

Autoare ilustrație copertă: **Renata Mihaly**, @renata_mihaly

Despre proiectul **Nediscriminarea, dincolo de cuvinte**:
www.crj.ro/antidiscriminare/nediscriminarea-dincolo-de-cuvinte/

Material realizat cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE și Norvegiene 2014-2021; pentru mai multe informații accesați www.eeagrants.org.

© **Centrul de Resurse Juridice, București, iunie 2022** - www.crj.ro